

SUDETY

EX*LIBRIS

WOJEWÓDZKIEJ

I MIEJSKIEJ

BIBLIOTEKI

PUBLICZNEJ

IM. EMANUELA SMOŁKI

W OPOLU

SUDETŲ

908

Sude

1

484 S

~~35978~~

ZBIORY ŚLĄSKIE

oczawszy od Bramy Morawskiej ciągnie się ku zachodowi wzdłuż południowej granicy Polski długi łańcuch Gór Sudeckich. Rozległe to pasmo górskie nie sięga wprawdzie wysokości skalnych

nach bystrych rzek górskich wznoszą się stare zabytkowe miasta i ponure wieżycy feudalnych zamków z minionej bezpowrotnie przeszłości. Pośród lasów i gór, w zacisznych, bezwietrznych kotlinach ciągną się kwieciste promenady i szeregi will uzdrowiskowych, a na zboczach, szczytach i przełęczach górskich widne są z dala wygodne schroniska i serpentyny szlaków turystycznych.

Sudety posiadają urok wielkiej malowniczości i bogactwa rzeźby terenowej. Krajobraz ich cechuje duża różnorodność ukształtowania i kolorytu poszczególnych pasm górskich. Niektóre z nich mają charakter samotnie sterzących znad połogich dolin stożków i piramid, inne znów ciągną się długim, jednostajnym wałem zalesionych grzbietów, z których strzelają niespodzianie w górę grupy zwietrzałych skał o fantastycznych kształtach, to znowu piętrzą się nad linię lasów masywem nagich wierchów, opadających w głębokie doliny stromymi urwiskami i żebrami skalnymi.

szczytów tatrzańskich, posiada jednak krajobraz niezwykle urozmaicony. Składa się na to wiele ważkich czynników przyrodniczych, kulturalnych i gospodarczych — piękno górskiej natury, ciekawe zabytki starodawnych zamków i miast, wielki przemysł i górnictwo, jak też liczne, nowoczesnie urządzone wczasowiska i źródła.

Wszystkie te elementy składowe krajobrazu sudeckiego są dla turysty źródłem niezwykłych, jedynych w swym rodzaju wrażeń. Na tle pięknej panoramy górskiej widnieją tu i ówdzie maszty przewodów wysokiego napięcia, wieże kopalń i sylwety kominów fabrycznych. W rozległych doli-

Zwłaszcza w Karkonoszach i na ich przedgórzu mamy do czynienia z bardzo różnorodną skalą form geologicznych. W okresie trzeciorzędowych ruchów górotwórczych obniżył się znacznie obszar dzisiejszej Kotliny Jeleniogórskiej, dźwignęły się natomiast w górę potrzaskane złoża odwiecznych łupków krystalicznych i znacznie późniejszych granitów, tworząc potężny, wzniesiony przeszło półtora tysiąca metrów ponad poziom morza masyw Karkonoszy. Teren Kotliny pod wpływem naporu olbrzymich mas lodowych epoki dyluwialnej sfalował się w łagodne, kopulaste wzgórza, podczas gdy wieczne śniegi zalegające w późniejszych okresach wysokie granie i szczyty Karkonoszy, zsuwając się stromymi zboczami na północy, złożyły tu przez wieki urwiste żebra skalne i szerokie żleby. Częstokroć dna tych polodowcowych kotłów wypełniają jeziora, zamknięte morenami. Typowym przykładem takich lodowcowych niecek są kotły Łomnicy oraz Małego i Wielkiego Stawu na stokach Śnieżki, jak i skalny amfiteatr pod szczytem Śnieżnych Kotłów w zachodnich Karkonoszach.

Pasma Sudetów, długości około 300 km, opada ku północnemu wschodowi kilkoma tarasami do doliny Odry.

Dzieli się ono na trzy główne człony: Sudety Wschodnie, Środkowe i Zachodnie.

Najpiękniejszą partią Wschodnich Sudetów jest Kotlina Kłodzka, otoczona zewsząd zalesionymi pasmami górskimi. Po obu brzegach Nysy, Bystrzycy i ich dopływów piętrzą się malowniczo zielone wierzchołki Gór Śnieżnych, Orlic-

*Zima w Karkonoszach. Obok — Stary Rynek w Jeleniej Górze.
Zdjęcia: W. Puchalski — J. Dańda.*

kich, Bystrzyckich i Bardzkich, a w ich dolinach leżą uczęszczane stacje lecznicze i wczasowiska: Łądek, Międzygórze, Polanica, Duszniki, Kudowa i prastare miasta: Kłodzko i Bystrzyca.

W środkowych Sudetach, w Górach Wałbrzyskich i Sowich, leżą również liczne miejscowości wczasowe i uzdrowiskowe, ze słynnym zdrojowiskiem Szczawnem na czele. Najciekawszą jednak atrakcją turystyczną tego zakątka Sudetów jest miasto Wałbrzych i jego okolica, z wielkimi kopalniami wysokowartościowego węgla, hutami żelaza i szkła oraz licznymi fabrykami przemysłu maszynowego i ceramicznego.

Największym ośrodkiem wczasowiskowym Polski jest okręg jeleniogórski w Sudetach Zachodnich. Centralnym punktem tego okręgu jest zabytkowe i przemysłowe miasto Jelenia Góra. Wiodą z niej drogi do wszystkich wczasowisk w Górach Izerskich i Karkonoszach: Cieplic, Sobieszowa, Karpacza, Bierutowic, Szklarskiej Poręby, Czerniawy i Świeradowa.

Najwyższym i najpiękniejszym pasmem sudeckim są Karkonosze. Kulminacyjnym punktem tego pasma jest wyniosły stózek Śnieżki, najwyższego szczytu Sudetów. Wzdłuż stoków Karkonoszy i Gór Izerskich wije się malownicza „Droga Sudecka“, będąca najpiękniejszą szosą widokową tej połaci kraju.

*Szklarska Poręba w zimie. Obok — pasmo Śnieżnika Kłodzkiego.
Zdjęcia: J. Korpala — T. Dohnalik*

SUDETY WSCHODNIE

G Ł U C H O Ł A Z Y

W dolinie Białej Głucholańskiej, na wschodnim skraju pasma sudeckiego, leży podgórska stacja klimatyczna i wczasowisko Głucholazy. Miejscowość ta odznacza się malowniczym położeniem pośród wzgórz i lasów, łagodnym klimatem i dużymi walorami leczniczymi. Istnieją tu dwa wielkie sanatoria przeciwgruźlicze oraz licznie uczęszczane domy wypoczynkowe Funduszu Wczasów Pracowniczych. Jako wczasowisko Głucholazy posiadają doskonałe warunki naturalne oraz wszelkie nowoczesne urządzenia — najpiękniejszy w kraju basen pływakki, stadion sportowy, korty tenisowe, lodowisko, tor saneczkowy i urozmaicone tereny narciarskie. Z pobliskich wzgórz roztacza się rozległy widok na Sudety Kłodzkie.

Wieża warowna z XIV wieku. Obok — basen kąpielowy w Głucholazach.

Zdjęcia: J. Bulhak — M. Kornicki.

L ą d e k Z d r ó j

Wielkie zdrojowisko sudeckie, Łądek, słynne jest ze swych radoczących cieplic siarkowych. Leży ono w szerokiej dolinie wśród lesistych wzgórz na południowy wschód od Kłodzka. Przebywa tu na wczasach leczniczych i wypoczynkowych około 30.000 wczasowiczów rocznie. Zdrowi korzystają mogą w Łądku z pięknych spacerów i wycieczek w Sudety oraz urządzeń sportowych do uprawiania sportów wodnych, lodowych i śnieżnych. Zdrojowisko łączy się z zabytkowym miasteczkiem Łądkiem o stylowych kamieniczkach w rynku.

*Widok z Łądku na szczyt Śnieżnika Kłodzkiego.
Zdjęcie: A. Stelmach.*

*Lądek — Dom Zdrojowy, obok stylowe kamieniczki w mieście.
Zdjęcia: J. Bułhak — E. Falkowski.*

MIĘDZYGÓRZE

Wodospad Żeromskiego w Międzygórzu. Poniżej — krajobraz
Sudetów Kłodzkich. Zdjęcia: J. Mańkowski — J. Bulhak.

K Ł O D Z K I E

*Widok z przełęczy Puchaczówka. Obok — dom wypoczynkowy FWP
w Międzygórzu.*

Zdjęcia: T. Dohnalik — E. Falkowski.

Ś N I E Ż N I K K Ł O D Z K I

Kotlinę Kłodzką otacza od południowego wschodu granitowo-gnejsowy masyw Śnieżnych Gór Kłodzkich. Najwyższym ich szczytem jest kopulasty Śnieżnik (1422 m), opadający ku dolinom rozłożystymi, łagodnie sfalowanymi zboczami. Na grani i stokach Śnieżnika widnieją partie znacznie przetrzebionych lasów, sam wierzchołek stanowi obszerną, trawiastą halę górską, na której stoi schronisko i dziwaczna wieża obserwacyjna w stylu średniowiecznej baszty. Rozlega się stąd wspaniały widok na Sudety polskie i czeskie oraz Kotlinę Kłodzką.

*Śnieżnik Kłodzki. Obok — schronisko i wieża na Śnieżniku.
Zdjęcia: J. Mańkowski — J. Buřhak.*

DŁUGOPOLE Z D R Ó J

U podnóża Gór Bystrzyckich w Kotlinie Kłodzkiej leży zdrojowisko Długopole o leczniczych szczawach ziemno-żelazistych. Ośrodek Funduszu Wczasów Pracowniczych prowadzi tu kilkanaście domów wypoczynkowych, położonych w pięknym parku zdrojowym. Zdrojowisko posiada łaźienki mineralne i borowinowe, pijalnię wód, place sportowe, lodowisko oraz piękne tereny turystyczne i narciarskie.

*Pijalnia wód mineralnych. Obok — widok z Gór Bystrzyckich na Pasma Orlickie.
Zdjęcia: F. Obrąpalska — T. Dohnalik.*

Ogólny widok Bystrzycy Kłodzkiej.
Zdjęcie: B. Gajdzik.

Wczasowicze na wycieczce w Górach Orlickich.

Zdjęcie: T. Dohnalik.

BYSTRZYCA KŁODZKA

Nad lewym brzegiem rzeki Nysy i jej dopływu, Bystrzycy, leży miasto Bystrzyca Kłodzka, wznoszące się tarasami na zboczach lesistej doliny. Posiada ono cenne budowle pochodzące z epoki średniowiecznej, jak baszty i mury warowne z XIII wieku oraz świątynię z trzynastowiecznym prezbiterium. Bystrzyca posiada dobrze rozwijający się przemysł tkacki i drzewny. W okolicy urozmaicone wycieczki w Góry Bystrzyckie i Orlickie, do Długopola i Międzygórza.

Baszta i fragment średniowiecznych murów w Bystrzycy Kłodzkiej
-Zdjęcie: H. Makarewicz

POLANICA ZDRÓJ

*Pijalnia wód mineralnych w Polanicy-Zdroju.
Powyżej — fragment Parku Zdrojowego. Na
prawo — wnętrze restauracji zdrojowej.
Zdjęcia: Falkowski — T. Dohnalik — Falkowski.*

Polanica jest znanym zdrojowiskiem o szczawach alkaliczno-ziemno-żelazistych, położonym w lesistej dolinie Bystrzycy niedaleko Kłodzka. Dawniej dostępna tylko dla bogatych przedstawicieli klas kapitalistycznych, dziś służy najszerszym masom świata pracy. Zakład przyrodolecznicy ma łaźienki dla kąpieli kwasowęglowych i borowinowych oraz elektro i hydroterapię. Lecznictwo ambulatoryjne prowadzone jest w Poradni Zdrojowej oraz w Domach Zdrowia Z. P. U., sanatoryjne zaś w lecznicach Z. P. U.

Wczasowicze korzystać mogą w Polanicy z urozmaiconych rozrywek artystycznych, kulturalnych i sportowych. Należą do nich koncerty orkiestry zdrojowej, przedstawienia teatralne, odczyty oraz zawody sportowe. Malownicza dolina Bystrzycy umożliwia interesujące przechadzki w najbliższej okolicy.

Sanatorium ZPU i muszla orkiestry zdrojowej. Obok — fragment parku i szosa w dolinie Bystrzycy. Zdjęcie sanatorium: A. Śmietński — pozostałe E. Falkowski.

DUSZNIKI Z D R Ó J

Zabytkowy budynek teatru im. Fryderyka Szopena. Powyżej — Dom Zdrojowy w Dusznikach.

Zdjęcia: W. Medwecki — R. Wionczek.

U podnóża Gór Bystrzyckich i Stołowych leży w dolinie Bystrzycy — powyżej Polanicy — zdrojowisko i wczasowisko Duszniki. Ciągnie się ono zabudową willową pośród wzgórz i łączy z zabytkowym miasteczkiem o tej samej nazwie.

„Pieniawa Szopena“ jedyna
ciepła szczawa ziemno-
żelazista w Polsce — źródło
i kuracjusze w pijalni.

Zdjęcia: B. Malmurowicz
i A. Urbanowicz

F. W. P. posiada w Dusznikach 49 domów
wczasowych, z których korzysta na pobytach
kuracyjnych i wypoczynkowych 26 000 osób
rocznie. Lecznictwo sanatoryjne prowadzone
jest w lecznicach Z. P. U.

Krajobraz sudecki w okolicy Dusznik. — Zdjęcie: E. Falkowski.

Na stokach Gór Stołowych koło Kudowy. — Zdjęcie: E. Falkowski.

K U D O W A

Pijalnia wód mineralnych w Kudowie-Zdroju.

Zdjęcia: E. Falkowski — T. Przypkowski.

Z D R Ó J

*Dom Zdrojowy i fragment pijalni w Kudowie-Zdroju.
Zdjęcia: R. Wionczek i E. Falkowski.*

*Fragment śródmieścia
i parku w Kudowie.
Zdjęcia: E. Falkowski
i R. Wionczek.*

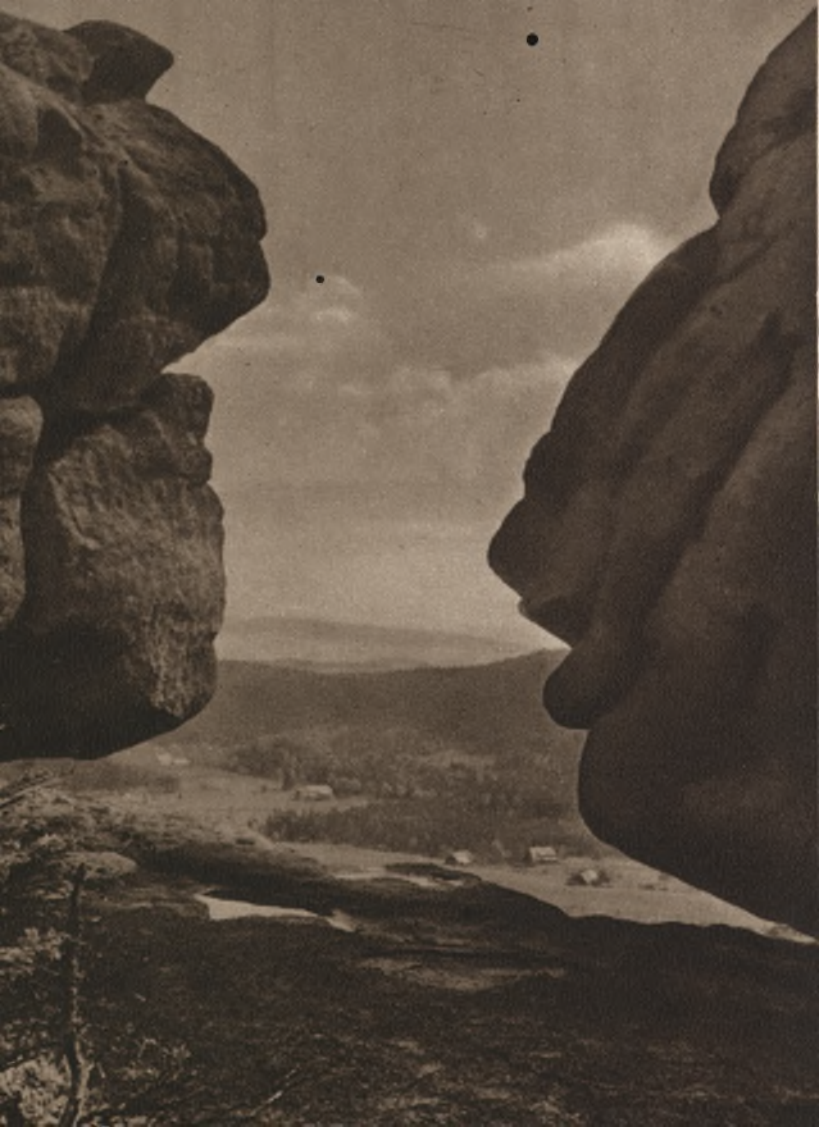
W malowniczej kotlinie u stóp Gór Stołowych leży słynne zdrojowisko Kudowa, którego wody lecznicze znane są już od czterystu lat. Kudowa posiada zakład przyrodolecznictwa, zaopatrzony w najnowsze urządzenia techniczne dla wodolecznictwa i fizykoterapii.

*Przystanek autobusowy PKS i fragment deptaka w Kudowie.
Zdjęcia: E. Falkowski.*

W zdrojowisku czynne są liczne lecznice i Domy Zdrowia Z. P. U. oraz F. W. P. Na pobyt wypoczynkowy w 42 domach wczasowych przyjeżdża tu około 27000 osób rocznie. Z Kudowy odbywać można przechadzki na Parkową Górę i wycieczki w pasmo Gór Stołowych.

GÓRY STOŁOWE

Przedłużeniem Gór Bystrzyckich są Góry Stołowe, oddzielone jedynie wąską doliną Bystrzycy Kłodzkiej. Przez obniżenie to prowadzi prastara droga polska do Pragi Czeskiej, zwana od najdawniejszych czasów „Polską Przełęczą“. Góry Stołowe są osobliwością przyrodniczą i krajoznawczą. Są one największym piaskowcowym masywem skalnym w Europie, o długości 17 km i szerokości 4,5 km. Mają one wygląd wielkiej płyty, wyniesionej na 700 do 750 m ponad poziom i obciętej ze wszystkich stron urwistymi ścianami. Ponad zasadniczą płytę wznoszą się prostokątne 150—200 metrowe bloki, ocalałe przed zniszczeniem. Na szczycie Szczelińca (919 m) jedyne tego typu w polskich górach „skalne miasto“, uformowane przez zwietrzałe i wymyte przez wodę piaskowce.

Bloki skalne kredowego piaskowca piętrzące się fantastycznie na zalesionych zboczach i wierzchołkach Gór Stołowych.

Zdjęcia: J. Bulhak — T. Dohnalik — J. Mańkowski.

K Ł O D Z K O

Pośrodku Kotliny Kłodzkiej wznosi się na skalistym brzegu Nysy starodawne miasto Kłodzko, będące centralnym ośrodkiem ruchu wczasowiskowego, turystycznego i uzdrowiskowego w Sudetach Wschodnich. Miasto zachowało liczne zabytki architektoniczne sięgające XIV wieku. Do najciekawszych należy stary most poniżej rynku, z kamiennymi figurami, gotycki kościół farny z barokowym wnętrzem i renesansowe kamieniczki z podcieniami. Na skalnym wzgórzu ponad miastem widnieją fortyfikacje z połowy XVIII wieku. W Kłodzku istnieje rozwinięty przemysł tkacko-przędzalniany. Jako główny węzeł komunikacyjny Kotliny Kłodzkiej, koncentruje ono wszystkie punkty wyjściowe górskich szlaków turystycznych wiodących w okoliczne pasma sudeckie.

*Fragment Kłodzka i ogólny widok ze wzgórza pod Cytadelą.
Zdjęcia: J. Stanslicki — E. Falkowski.*

S U D E T Y

WAŁBRZYSKIE

Środkową część Sudetów, pomiędzy Górami Kłodzkimi a Karkonoszami, stanowią Góry Wałbrzyskie i Sowie. W odróżnieniu od łagodnej rzeźby terenowej Pasma Sowiego, wierzchołki Gór Wałbrzyskich przedstawiają widok stromych, zalesionych stożków, uformowanych z wulkanicznych skał porfirowych. Krajobraz ziemi wałbrzyskiej jest bardzo urozmaicony — wysokie sylwety dymiących kominów fabrycznych i maszty z przewodami wysokiego napięcia wznoszące się pośród lasów i gór tworzą niezwykle, jedyny w swym rodzaju widok. W Sudetach Wałbrzyskich leży największe miasto przemysłowe i ośrodek górniczy Dolnego Śląska, Wałbrzych, słynne zdrojowisko Szczawno oraz dwa zabytkowe zamki, w Książnie i Zagórzcu Śląskim.

Na ilustracjach od lewej: portal zamku piastowskiego w Zagórzcu Śląskim, Czarna Przełęcz w Górach Wałbrzyskich oraz Niedźwiedzia Dolina w Górach Sowich.

Zdjęcia: B. Gajdzik — dwa dalsze J. Bułhak.

Wałbrzych, największy ośrodek przemysłowy Dolnego Śląska, leży w dolinie górskiej Sudetów Środkowych. Posiada on wielkie kopalnie węgla, huty żelaza i szkła oraz liczne fabryki przemysłu maszynowego, tkackiego i ceramicznego.

T. Dohnalik — E. Falkowski — CAF.

WAŁBRZYCH

*Fragmenty zdrojowiska z Domem
Zdrojowym i aleją rododendronów.
Zdjęcia: T. Jankowski — „Kraj”.*

S Z C Z A W N O Z D R Ó J

Szczawno słynie ze swych leczniczych wód alkalicznych, lecz również z najpiękniejszego w Polsce parku zdrojowego z klombami i alejami azalii, rododendronów, róż i magnolii oraz licznych rzadkich u nas okazów drzew i krzewów egzotycznych.

*Deptak, pijalnia wód i pawilon w parku zdrojowym.
Zdjęcia: ze zbiorów „Kraju” — E. Falkowski.*

Zdrowisko i wczasowisko Szczawno leży u stóp Chełmca w Górach Wałbrzyskich. Posiada wielki, nowoczesnie urządzony Zakład Przyrodolecznicy, liczne sanatoria, Domy Zdrowia i wille F. W. P.

K A R K O N O S Z E

W Zachodnich Sudetach leżą Karkonosze, najwyższe i najrozleglejsze pasmo gór sudeckich. Ciągnie się ono na przestrzeni około 36 km wzdłuż południowej granicy polsko-czechosłowackiej, od Przełęczy Kowarskiej na wschodzie do Przełęczy Szklarskiej, odgraniczającej je na zachodzie od sąsiednich Gór Izerskich. Granitowy masyw górski Karkonoszy tworzy długą, dość łagodnie sfalowaną grań, biegnącą przeważnie na poziomie około 1400 m, ponad którą wznoszą się tylko najwyższe szczyty: Śnieżka (1603 m) i Wielki Szyszak. W przeciwieństwie do szczytów, zbocza Karkonoszy opadają stromymi, często nawet skalistymi urwiskami, nadając im charakter krajobrazu wysokogórskiego. Typowe dla tych gór są również fantastyczne formacje wietrzejących skał na głównych i pobocznych graniach.

*Kotlina Małego Stawu i widok ze skał Zamczyska na Śnieżkę.
Zdjęcia: Z. Flach — J. Strumiński.*

K A R P A C Z

Widok z Bierutowic na Snieżkę, najwyższy szczyt w Karkonoszach. Poniżej i obok: Wodospad i fragment parku klimatycznego w Karpaczu.

Zdjęcia: K. Sayse-Tobiczyk — E. Falkowski — K. Sayse-Tobiczyk.

Największym wczasowiskiem wschodnich Karkonoszy jest Karpacz wraz z przyległymi miejscowościami, Wilczą Porębą i Bierutowicami. Ciągnie się on wzdłuż stromej doliny górskiej u podnóża masywu Śnieżki, zabudową wилową po obu stronach serpentynowej szosy ku górnym piętróm doliny.

Wczasowicze z walizkami i sportowcy z narciarskim sprzętem w drodze na kwatery w domach wypoczynkowych F. W. P.
Zdjęcia: K. Saysse-Tobiczyk.

*Fragmenty centrum wczasowiska – ulica
1-go Maja i szosa wiodąca z Karpacza
do Bierutowic.*

Zdjęcia: K. Sayse-Tobiczyk.

Karpacz wraz z Bierutowicami posiada 85 domów wypoczynkowych FWP o łącznej ilości 2480 łóżek. Ośrodek ten, czynny bez przerwy przez cały rok, ściąga obecnie 56000 wczasowiczów. Czynne są tu poza tym 2 sanatoria przeciwgruźlicze.

BIERUTOWICE

*Siatkówka na czasach
i wille przy drodze do
Bierutowic.*

*Zdjęcia: Irena Saysse-
Tobiczyk — K. Saysse-
Tobiczyk.*

Bierutowice są wczasowiskiem łączącym się bezpośrednio z górną partią Karpacza. U wylotu dna doliny, wznoszą się na stokach ramienia górskiego masywu Śnieżki liczne, nowoczesne wille, rozbudowane na znacznej przestrzeni w poziomie od 750 do 900 m n. p. m.

*Nowoczesne wille i domy
wypoczynkowe Funduszu
Wczasów Pracowniczych
w Bierutowicach.
Zdj. K. Sayse-Tobiczyk.*

Na zdjęciach od lewej: zabytkowy norweski kościółek drewniany „Wang” z XII wieku, widoki ogólne wczasowiska i szczyt Snieżki w Karkonoszach.

Zdjęcia: K. SAYSSE-TOBICZYK — J. UKLEJEWSKI — Z. FLACH.

Zima w Karkonoszach posiada wszelkie cechy wysokogórskiego „białego sezonu” — wspaniałą pokrywę śnieżną, idealną czystość powietrza i duże nasłonecznienie. Zwłaszcza w lutym i marcu utrzymuje się tu przez dłuższe okresy bezchmurna pogoda umożliwiającą dalsze spacery i narciarskie wycieczki w pasmo Karkonoszów.

*Przystanek PKS na pograniczu Karpacza i Bierutowic. Fragmenty wczasowiska w zimowej szacie.
Zdjęcia: K. Sayse-Tobiczyk — E. Falkowski —
W. Puchalski.*

*Tereny narciarskie i skocznia konkursowa w Karpaczu.
Zdjęcia: H. Hartwig — A. Karpowicz — E. Falkowski —
K. Sayse-Tobiczyk.*

Idealne, długotrwałe warunki śnieżne i lodowe umożliwiają uprawianie w Karpaczu i Bierutowicach sportów zimowych. Do dyspozycji sportowców są tu liczne nowoczesne urządzenia sportowe, jak tory saneczkowe z wyciągiem na Małą Kopę, skocznie narciarskie, konkursowa i treninowa oraz wspaniały tor bobslejowy.

Najpiękniejsze tereny narciarskie w pobliżu Karpacza znajdują się w otoczeniu kotła Małego Stawu w Karkonoszach. Zasłużoną sławą cieszy się zwłaszcza doskonała trasa zjazdowa z grani do kotła szerokim żlebem między zebrami skalnymi, zwana popularnie „Gigantem Slalomu“.

Na fotografiach: schronisko „Samotnia“ przy Małym Stawie, droga do Małego Stawu, teren zjazdowy z drogi na Śnieżkę oraz widok z okna „Samotnia“.

Zdjęcia od lewej: J. Sierosławski — 3 dalsze: K. Saysse-Tobiczyk

Schronisko „Strzecha Akademicka“ przy drodze na Snieżkę. Zdjęcie: E. Falkowski.

Na śnieżnej grani Karkonoszy. Zdjęcie: K. Sajsse-Tobiczyk.

ŚNIEŻKA

1603 m nad p. m.

Szczyty i przełęcze Karkonoszy mimo swej stosunkowo niezbyt dużej wysokości przedstawiają w porze zimowej teren o cechach wysokogórskich z wszystkimi jego niebezpieczeństwami.

Zdjęcia: K. Sajsse-Tobczyk — E. Falkowski.

Zwłaszcza szczyt Śnieżki bardzo rzadko posiada odpowiednie warunki dla zjazdów narciarskich, ze względu na lodowatą szreń zalegającą często jej strome zbocza, jak i porywiste wiatry, zmiatające śnieg z grani oraz stoków.

Zdjęcia: M. Seko — E. Falkowski.

S Z K L A R S K A P O R Ę B A

Największym na Dolnym Śląsku wczasowiskiem i górską stacją klimatyczną jest Szklarska Poręba, położona na pograniczu Karkonoszy i Gór Izerskich. Wczasowisko rozbudowane jest na rozległym stoku o wystawie południowo-wschodniej, przy różnicy poziomów od 500 do 900 m nad poziomem morza. Wygodna szosa serpentynowa łączy poszczególne partie uzdrowiska w Dolnej, Średniej i Górnej Porębie. Na wysoce korzystne warunki lecznicze i wypoczynkowe tego wczasowiska składają się cechy klimatu górskiego o silnym nasłonecznieniu. Pobyt w tym klimacie ma specjalne znaczenie dla górników i hutników. Odzyskują oni tu zdrowie i siły do dalszej pracy. Szklarska Poręba posiada kilka sanatoriów przeciwgruźliczych dla leczenia schorzeń płucnych i kostno-stawowych.

Ośrodek FWP prowadzi tu 117 domów wypoczynkowych z 3750 miejscamiczasowymi. W ciągu roku przebywa w Szklarskiej Porębie około 75 000 wczasowiczów, z których część korzysta z 3 i 4-tygodniowych pobytów leczniczych. Na fotografiach: fragmenty Górnej Szklarskiej Poręby w szacie zimowej.

Zdjęcia: ze zbiorów „Kraju” — E. Falkowski — T. Przypkowski.

W zachodniej części pasma Karkonoszy piętrzą się ponad rozległą doliną Szklarki wyniosłe szczyty Szrenicy (1362 m), Śnieżnych Kotłów (1490 m) i Łabskiego Szczytu (1470 m). Wysokogórski charakter nadaje tej panoramie sudeckiej urwisty amfiteatr skalny Śnieżnych Kotłów.

Przepaściste zerwy skalne Śnieżnych Kotłów ze schroniskiem PTTK na szczycie. Na prawo schronisko turystyczne PTTK pod Łabskim Szczytem.

Zdjęcia: E. Falkowski.

Terenem najpopularniejszych wycieczek górskich ze Szklarskiej Poręby jest położona najbliżej od wczasowiska Hala Szrenicka i szczyt Szrenicy z dwoma zagospodarowanymi schroniskami. Zimą przedstawiają stoki tego szczytu doskonały teren zjazdowy i ćwiczebny dla narciarzy.

Na fotografiach: wnętrze wielkiego schroniska turystycznego na Hali Szrenickiej oraz schronisko na szczycie Szrenicy. Zdjęcia: E. Falkowski.

Na wczasach w Szklarskiej Porębie. Zdjęcia: Irena Sayssse-Tobiczyk—R. Wionczek.

*Towarzyskie przechadzki i bez troski wypoczynek w czasie letniego urlopu.
Zdjęcia: Z. Flach — Irena Sayse-Tobiczyk.*

Od Szklarskiej Poręby ciągną się na zachód od Karkonoszy Góry Izerskie, których najbliższy szczyt, Wysoki Kamień (1056 m), wznosi się bezpośrednio nad Szklarską Porębą.

*Na fotografiach: schronisko PTTK na szczycie Wysokiego Kamienia, panorama Karkonoszy i odcinek Drogi Sudeckiej.
Zdjęcia: E. Falkowski — „Kraj“.*

G Ó R Y I Z E R S K I E

ŚWIERADÓW ZDRÓJ

W zachodniej części Kotliny Jeleniogórskiej leży na stokach Gór Izerskich radoczynne zdrojowisko Świeradów. Dzięki wielkim obszarom lasów świerkowych i otaczającym dolinę wyniosłym grzbiegom górskim, posiada Świeradów doskonałe warunki klimatyczne typu górskiego, o znacznych walorach leczniczych. Szczawy zdrojów świeradowskich leczą schorzenia w przemianie materii. Zdrojowisko posiada łaźienki dla różnego rodzaju kąpieeli leczniczych, inhalatorium i pijalnię wód mineralnych. Świeradów jest wykorzystywany dla leczenia chorób zawodowych, zwłaszcza pylicy. Odzyskują tu zdrowie robotnicy zatrudnieni przy robotach specjalnie szkodliwych dla organizmu. Ośrodek FWP prowadzi tu 32 domy wypoczynkowe z ogólną ilością 1400 miejsc, z których korzysta rocznie ok. 22 000 wczasowiczów. Dom Zdrojowy z krytą halą spacerową, kawiarnią i estradą koncertową należy do największych i najpiękniejszych w Polsce.

Na fotografiach: fragmenty wczasowiska i Domu Zdrojowego w Świeradowie. Zdj. R. Wionczek — 3 dalsze E. Oliwkowska.

J E L E N I A G Ó R A

Głównym ośrodkiem i centralnym węzłem komunikacyjnym Zachodnich Sudetów jest starodawne miasto piastowskie Jelenia Góra, położone w dolinie rzeki Bober u podnóża Karkonoszy.

Jelenia Góra była w średniowieczu ważnym grodem warownym

z zamczyskiem Bolesława Krzywoustego. Z dawnych czasów miasto zachowało wiele zabytków architektonicznych — między innymi piękny stary rynek z podcieniami barokowych kamienic. Z Jeleniej Góry wiodą dogodne szlaki autobusowe i kolejowe do wszystkich wczasowisk w Karkonoszach i Górach Izerskich. Na fotografiach fragmenty Rynku i uliczek jeleniogórskich.

Zdjęcia od lewej: T. Przypkowski — Ir. Sayse-Tobiczyk — E. Falkowski.

CIEPLICE ZDRÓJ

Wody lecznicze zdrojowiska Cieplice były już znane w XIII w. Są one najgorętszą termą w Polsce o ciepłocie dochodzącej do 44 stopni C. Skuteczne przy leczeniu schorzeń reumatycznych i stanów pozapalnych. Zdrojowisko posiada wielkie sanatorium przeciwreumatyczne oraz łaźienki i baseny cieplicze.

Cieplice położone są na przedgórzu Karkonoszy, w malowniczej Kotlinie Jeleniogórskiej. Zdrojowisko to, zaliczane do najstarszych w Europie, nosi charakter typowego miasteczka dolnośląskiego o zwartej zabudowie. Fundusz Wczasów Pracowniczych prowadzi tu ośrodek całoroczny, w którym co roku ok. 2.500 wczasowiczów korzysta z wczasów leczniczych. Na fotografiach od lewej: teatr, śródmieście i Dom Zdrojowy.

Zdj.: J. Bułhak — Ir. Sayse-Tobiczyk — M. Karpowicz — T. Przypkowski

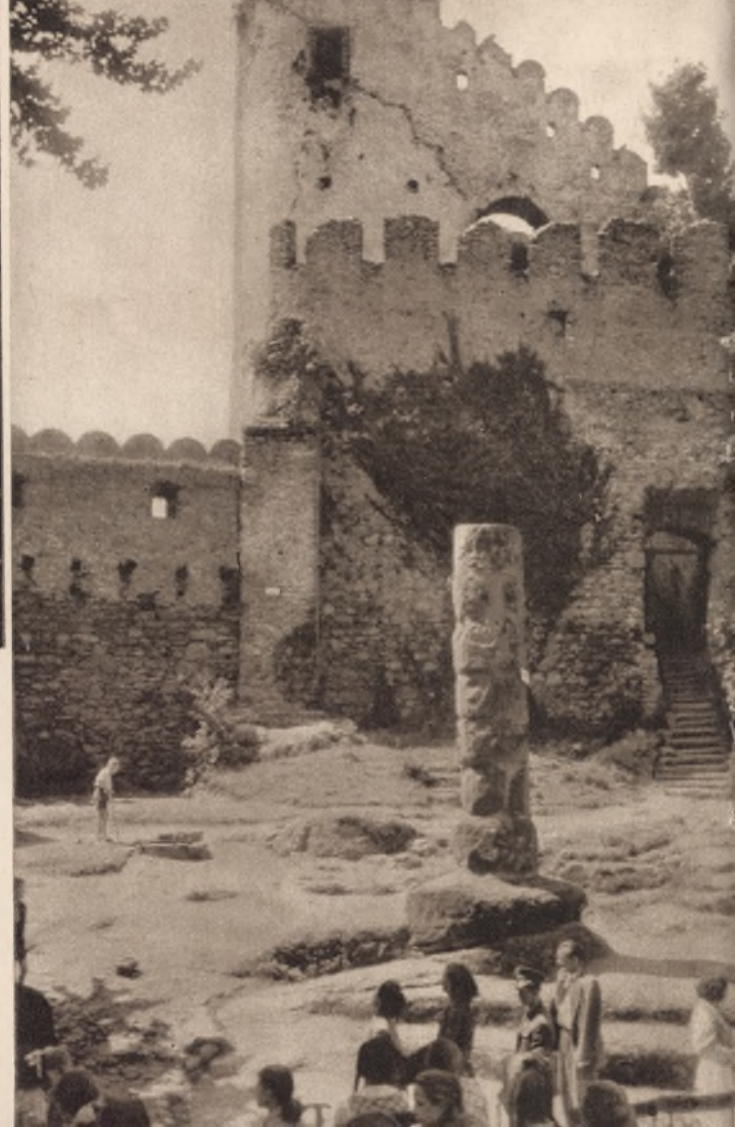
Do' Cieplic licznie przybywają chłopi, kierowani na leczenie gośćca przez Z. S. P. Dopiero w Polsce ludowej otrzymali możliwość leczenia chorób, będących w znacznym stopniu wynikiem nędzy wsi polskiej za czasów kapitalistycznych.

Cieplice, mimo swej miejskiej zabudowy, noszą charakter miejscowości kuracyjnej, o pięknym rozległym parku.

Na ilustracjach fragmenty Parku Zdrojowego i widok okolic Cieplic-Zdroju. Zdjęcia na lewo: E. Falkowski — obok R. Wionczek

ZAMEK CHOJNIK

Opodal Jeleniej Góry i Cieplic znajdują się ruiny zamczyska piastowskiego Chojnik, pochodzącego z XIII w. Na ilustracjach widok ogólny i dziedziniec zamkowy w Chojniku.

Zdjęcia E. Falkowski.

S O B I E S Z Ó W

U stóp wzgórza zamkowego leży malownicza miejscowość Sobieszów, połączona z Cieplicami i Jelenią Górą dogodną komunikacją tramwajową. Fotografie przedstawiają dworzec PTTK i widok na Karkonosze.

Zdjęcia: Irena Saysse-Tobiczyk i W. Puchalski.

PERŁA ZACHODU

*Schronisko PTTK zwane „Perłą Zachodu“ i przystań wioślarska
na jeziorze Mokrym w pobliżu Jeleniej Góry.*

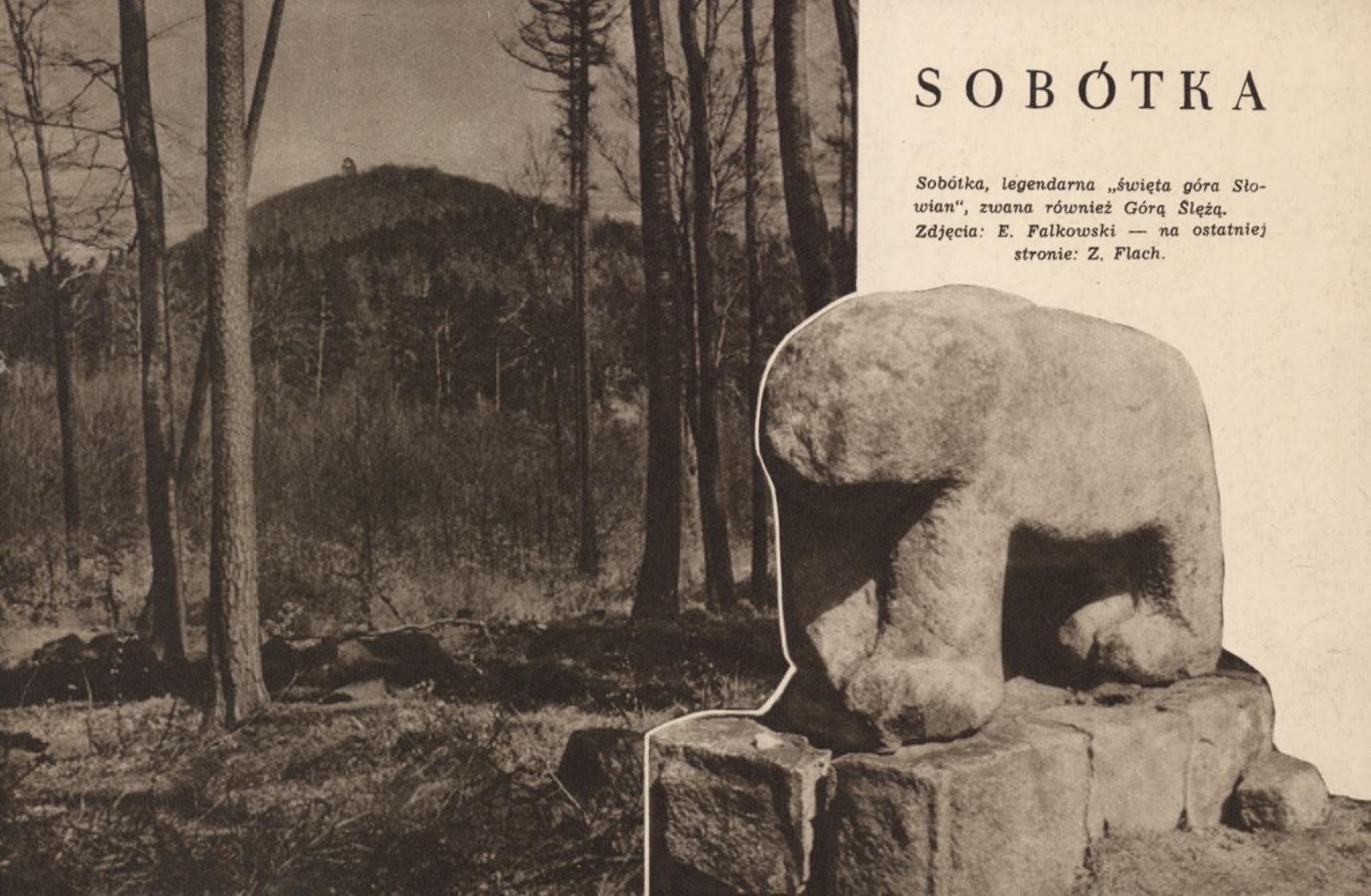
Zdjęcia: B. Gajdzik — Z. Flach.

S O B Ó T K A

Sobótka, legendarna „święta góra Słowian“, zwana również Górą Słężą.

Zdjęcia: E. Falkowski — na ostatniej stronie: Z. Flach.

OPRACOWANIE: ZESPÓŁ AUTORÓW

Nakład 20 100

Papier włkłodrukowy 70 × 100

Objętość 5 arkuszy druku

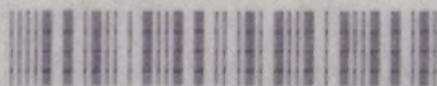
Druk ukończono w marcu 1952

Zakłady Graficzne im. M. Kasprzaka w Poznaniu — 142/1/52 — K-3-14637

Wojewódzka Biblioteka
Publiczna w Opolu

484 S

001-000484-00-0